

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

114. Quare Episcopis consecrandis calceantur pedes; & quibusdam Tunici
ornantur, & de aliis vestimentis. Ex p. 12. t. 1. r. 114.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

negotii mancipari, & à terrenis negotiis, & lucris alienis esse: ne scilicet oculos, qui moderandis gressibus præeunt, cura pulueris obscuret, caput namque subiectorum sunt cuncti, qui præsumt; & ut rectè valeant pedes itinera carpere, hæc proculdubio caput debet ex alio providere: Num humilitatem, & patientiam in se ipso custodire, & alios docere velit pauperibus item & peregrinis; omnibusque egentibus, propter nomen Domini, affabilis & misericors esse.

3. Quæ omnia ubi ille sanctè, & bona fide servaturum se quantum humana fert conditio, promiserit summa eius oneris, quod subeundum est, illi ob oculos, tanquam in compendio, ponitur: Episcopum oportere iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, & baptizare. Quod onus cum humanarum virginit non sit, sed Angelicis etiam ipsis humeris sublimis, cumque ab eo solo portari possit, à quo est omnis sufficientia nostra; conferunt se omnes, Consecrator simul sponsas pronubi, ac tota Ecclesia, ad communem orationem, & ut recognoscant Civis Sanctorum, Domesticos Dei se esse, populum supernæ Hierusalem, adiungunt suis orationibus orationes Sanctorum: Ut quod eorum fragilitas non potest, istorum victorialis auctoritas impetret, ut qui iam sunt securi de suis, sint solliciti de nostris. Super novum igitur sponsum pronum ante conspectum Dei iacentem, Deum Patrem, ac Christum Dominum exornant, ut illi viro, vilitati Ecclesiæ providens benignitas omnipotentis diuine gratiæ suæ tribuat largitate; ut illi benedicere, sanctificare, & consecrare ipse dignetur. Hæc vsque Socolonius. Sed audiamus eius Echum Barbof. videlicet, ubi supra n. 5. sic asserentem: Deducitur postea consecrandus in veste, & ornamento Presbyterali, atque Sacerdotali: neque enim in primæua Ecclesia licuit quemquam Episcopum creari qui non per omnes Ecclesiasticos gradus transferit, qui non per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit. Cum, inquit Cyprianus lib. 4. Ep. 2. de Clericorum omnium testimonio, de plebis, quæ adest suffragio, & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorum Collegio, loco, & gradu Cathedræ sacerdotalis vacante, Dei voluntate atque omnium consensione, creati, & consecrari debeat Episcopus, ideo senior Episcoporum assistentium versus ad consecrationem sic dicit Reuerendissime Pater, postulat sacra Mater Ecclesia Catholica, ut hunc præsentem Presbyterum ad onus Episcopatus subleuet. Illud aperte declarantes, neque Reges, neque Principes, neque Plebem, aut civitatis Magistratum, sed Hierarchicam ordinationem atque benedictionem Episcopum constituere, illorum testimonium tantum huius auctoritatem esse. Hæc dum sanctè professus fuerit, proponitur illi universa fidei summa eorum præsertim capitum, quibus universa Religio Christiana continetur, summa scilicet, ac diuinissimæ Trinitatis confessio, Incarnationis, salutisque nostræ œconomia, spes vitæ, & resurrectionis futuræ sanctorum communis ac vniuersæ Chatholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ auctoritas. Quæ omnia ubi ille sanctè, & bona fide servaturum se quantum humana fert conditio, promiserit summa eius oneris, quod subeundum est, ad oculos illi, tanquam in compendio ponitur. Episcopum oportere iudicare; interpretari, consecrare, ordinare offerre, baptizare, & confirmare. Ex quibus apparet in hac consecratione Episcopos nullum votum emittere, neque se ad aliquid obligare, nisi ad ea ad quæ tenentur ratione sacerdotij, iurant tamen fidelitatem Sedi Apostolicæ, & se honoraturos Legatos de Latere, & Ecclesiam suam indemnem habere. cap. ego N. de iurand. Vgolinus de off. Episcop. part. 1. §. 1.

n. præterit. Alzed. d. p. 1 cap. 4. num. 18. Hæc omnia Barbofa.

RESOL. CXIV.

Quare Episcopis consecrandis calcantur pedes, & aliis quibus Tunice induuntur, & de aliis vestibus? Ex p. 12. tract. 1. Ref. 114.

§. 1. **R**espondeo cum verbis Socolouij. [Absolutio fidei examine, augustiore sibi que magis proprio habitu induitur Sponsus. Calcantur pedes, ad annunciandum Evangelium pacis, ut eat, non stet, laboret non otiosus delitescat. Induitur item interioribus quibusdam tunicis, penitioris inquam deuotionis innocentiaque, ac integritatis perfectionem denotantibus, cuius solus Deus purarum animarum vnicus amator inspector est, & cuius suauitatem illi soli norunt qui, quæ & qualis sit experiuntur; intus enim est qui iudicat, intus quod iudicatur, ut internorum cura in externorum nimia occupatione nõ minuatur; induitur item Dalmatica, latas manicas habente, Oportet enim Episcopum sicut Dei dispensatorem, hospitalem esse, benignum, liberalem non turpis luci cupidum. Vberioris enim peculiij dispensatorem largiorem esse oportet: qui opes veras esse puret non ut studio aliena bona corrodat: sed ut indigentium penuriam sua liberalitate retineat: qui sua comoda propinquorum bona deputet. Egentis enim mentem doctrina sermo non ita facile penetrat, inquit Gregor. si hunc apud eius animum manus misericordæ non commendat. Verum de munificentia Pastoris satis. Adiciunt autem hic mysticus vestitus super sacerdotalem habitum ad eas actiones atque operationes, quas ipse supra alios sacerdotes, peculiari quodam modo exercere solet iudicandas: quales sunt, ultra regiminis, doctrinæ, ac iurisdictionis auctoritatem, ille quas ex Græcis quidem D. Arcopagita: ex Latinis verò Leo Papa, ex antiquissimo ritu recensent; Præbyterorum, & Diaconorum, atque Virginitatis consecratio (ut eorum verbis utar) constitutio Ecclesiæ, benedictio item eorumdem, & vnctio per impositiones manuum fidelibus baptizandis, vel conuersis ex hæresi Patalecti Spiritus sancti traditio, quale item est Christina conficere, Christum baptizatorum frontes signare, publicè in Missa penitentes reconciliare, formatas Epistolas mittere. Hæc enim omnia illicita sunt Chorepiscopis, atque Præbiteris (inquit S. Leo) qui ad exemplum, & formam septuaginta discipulorum esse noscuntur: qui quanquam consecrationem habeant, Pontificatus tamen apicè non habent. Quæ omnia solis debent Summis Pontificibus, auctoritate Canonum præcipitur, ut per hoc, & discretio graduum, & dignitatis fastigium Summi Pontificij demonstraretur. Sed neque coram Episcopo licet Presbyteris in baptisterium introire: nec præsentem Antistitem infantem vngere, aut signare: nec penitentem, sine præceptione Episcopi sui, reconciliare, nec eo præsentem, nisi illo iubente, Sacramentum Corporis, & Sanguinis Christi conficere; nec eo eorum posito populum docere vel benedicere, aut salutare, nec plebem vtique exhortari.

2. Induitur autem, vestimentis eorum omnium ordinum, quorum conferendorum potestatem habet; ut & omnibus se ipsum exemplum præbeat, & omnium onera quodammodo portet, pro omnibusque, si indignos ordinar, responsurus sit, & omnium item defectus suppleat, omniumque infirmitatibus condolere

Sup. hoc. cur. sim in to. 3. tr. 3. Ref. 77. §. 1.

dolere sciat, vt item omnium potestatem, & dignitatem in se sustineat.] Hæc Socolouius, & ante illum Durandus *lib. 3. cap. 12.* Vide etiam ex veteribus Alcuinum *lib. de offic. Diuin. c. Quid significat vestimenta.* Amalarium *lib. 2. de Eccles. Offic. cap. 25.* Ioannem Camotensem *Serm. Synodali de significatione intrinsecorum.* Rupertum *de diuin. Offic. lib. 1. cap. 24.* Honorum in *Gemma animæ, lib. 1. cap. 10.* Sed ne deferas Neotericos vide etiam Fragosum *de Regim. Reip. Chrst. tom. 2. lib. 8. disp. 18. §. 1. n. 10.* vbi sic ait: [Peti etiam potest, quare Episcopi pedes calcantur, & interioribus quibusdam tunicis induuntur: Certi iuris est calcari pedes ad annuncian- dum Euangelium pacis, vt eat, & redeat, laboret, & non quiescat, nec delitescat otiosus, Interioribus quibusdam tunicis vitur, quæ puritatem, & innocentiam vitæ denotant, quantum virtutum interiorum solus Deus animatum sponsum est verus specular. Induitur item Dalmatica latas manus habente, significantem quanta debeat esse in pauperes Episcopi liberalitas, & hospitalitas. Decet enim, & oportet, Episcopum sicut Dei dispensatorem hospitalem esse benignum, liberalem ad Titum 1. vt inquit Apostolus. Traditur item anulus sacer nouo Præsuli, vt sanctam Ecclesiam sponsum suam in temerata fide custodiat. Durandus in *Rationali diuinorum lib. 3. cap. 14.* Insuper chirothecis manus operit, vt nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, non tamen chirothecis semper vitur, sed interdum chirothecas exiit, oportet enim ad ædificandum, opera bona exhibere, & exemplo omnibus præluere.] Et hæc omnia iisdem verbis notat Barbofa *de Potestate Episcoporum, part. 1. tit. 1. cap. 5. n. 8.*

3. Sed non deseras hic apponere ea, quæ obseruat cruditus Andreas Suassay in *Panoplia Episcop. lib. 7. cap. 6.* Sandalia Dominus Apostolos suos, quos ad mundi salutem gratiæ suæ nuntios, ac dispensatores delegant habere voluit in pedibus, cum Orbem peragrent. Vt igitur Populus Christianus, Apostolos in Episcopis quasi rediuuos conspiceret, ac eorum in locum subiectos, ad salutis ministerium exequendum, ipsos Antistes, eadem obseruationis obseruantia exciperet insignia quædam eis indidit, quorum aspectu in intuentium oculis Apostolorum excitaretur memoria simul & erga eorum successores reuerentia conciliaretur, hæcque ipso calcato Episcopi sui officij commouerent, huius scilicet, quod superno irradiatus homine Propheta prænu- ciauit atque præ sua excellentia admiratus est, vbi ait: O quam speciosa pedes Euangelizantium pacem Euangelizantium bona? Ea nimirum quæ vt ipse dicit, oculus non vidit, nec auris audiuit, nec cor hominis comprehendit, sed Deus diligentibus se præparauit.

4. Mirum tamen, quod in Sacramentario sancti Gregorij, vbi de Episcopi ordinatione agitur, & cætero contextu toto, nihil sit de Sandaliis memoratum, magis mirum quod Ioannes Diaconus, qui Iconas scribendo ipsius sancti Gregorij, & Gordiani, ac Syluiæ eius parentum, ipsi Gordiano Sandalia in vsu fuisse, sicut calceos Syluiæ insinuat; si- leat tamen penitus de sancti Gregorij Sandaliis. Laplu memoriæ id factum Angelus Rocca imaginum illarum illustrator, & dictorum Ioannis ipsius Diaconi folers, ac accuratus scholastes arbitrat, qui Sandaliorum Pontificalium annosorem longè iudicat ipsa in Romana Ecclesia esse vetustatem. *Et postea cap. 7. loquens de Compagis, sic ait.*

5. [In Pontificali Romano recognita autoritate Clementis VIII. tit. de Consecratione electi in Episcopum, vbi enumerantur quæ ipsi imponenda sunt

Pontificalia ornamenta, Sandaliorum sit expressa mentione nulla compagorum. Attramen Innocentius III. disti- gnet tam horum quam illorum meminit *lib. 1. de Ministeriis Miſſæ, cap. 48.* quo agit discretim de vtriusque. Inter hæc, inquit, pedes Pontificis in præparatione Euangelij pacis caligis, & sandaliis calcantur. *Et infra:* Sandalia, inquit, de subris integram habeant solem, de super autem corium fenestratum. *Et sub finem capituli.* Prius autem, aut, caligis induitur vsque ad genua protensis, ibique constrictis. Quibus verbis etiam caligis idem esse, ac compagos censetur, has tamen apertè distinguit à Sandaliis. Tamen vero Pontificali Romano recens præcitatum, in recensione Episcoporum ornamentorum sileat profus, de compagis, & caligis, sed Sandaliorum dumtaxat memoretur: vsus tamen antiquus etiamnum perdurat, vt primum compagos, seu caligas induat Episcopus, deinde assumat Sandalia, ita re ab his, vt nomine distincta. Vnde liquet in ipso Pontificali sub Sandaliorum vocabulo etiam compagos, seu caligas vocabulo comprehendi, quasi præcipui insignis denominatione.] Hucusque Saarfay.

RESOL. CXV.

Quare Episcopo consecrando imponitur liber super caput, & humeros? Ex p. 12. tit. 1. Rel. 115.

§. 1. **E**X ordine sic respondet Socolouius. Quantum solum factum actio est factorum librorum super caput & humeros eius, qui consecratur, sanctissima impositio. Cuius modum & rationem sic explicat Cathaginenſe Concilium: Duo assistentes Episcopi ponunt, & tenent Euangeliorum codicem super caput, & ceruicem eius qui consecratur, & vno super eum fundente benedictionem, reliqui omnes qui adsunt, manibus suis caput eius tangunt. Quid autem sibi ea actio velit, diuinus explicat Attopogita: Quoniam, inquit, perficiens omnis Sacerdotij vis, & scientia, à diuina mysteriorum Aulore bonitate diuinis Pontificibus datur, iure ac merito in capitibus Pontificum, scripta diuinitus tradita ponuntur, quæ compendio scientiæque omnem Theologiam, omnem Dei operationem, doctrinam sanctam, diuina & sacra verba, & opera, orationes, & actiones, quas Hierarchia nostra habet Dei benefici concessu, ac munere: quod diuinus Pontifex omni quidem facultate, quæ Pontifice digna est, præditus esse debeat, & omnium sacrarum interpretationum, atque factorum, quæ Hierarchiam attingunt, vera atque à Deo tradita scientia, non illustrari modo, verum etiam aliis, vt Pontifici consentaneum est, tradere perficeretque diuinis scientiis, ac summis, vt ita dicam, promotionibus ex Pontificis dignitate omnia, quæ in tota Hierarchia maximè vim perficendi habent. Ex multis enim, & variis functionibus, quæ Episcopum attingunt, illa propria, ac quasi peculiaris est Euangelium prædicare: Vt potens sit, inquit Palauis, in doctrina sana exhortari, & eos, qui contradicunt arguere. Itaque in præfata illa, & veteri Ecclesia nemo hoc docendi pulpitem conscendebat, nisi is qui Episcopus esset, vel si fortè aliqua infirmitate præpediebatur, Præbytero quidem probato hoc munus delegabatur: tamen vt ipse eius doctrinæ testis, & iudex præfens adesset. Itaque ægri etiam Pontifices, nonnunquam in lectis ad templum adferebantur, vt eius doctrinæ, quæ ne quid illis inſcitis, atque incautis hæreticæ labis, & pestis subreperet. Non in capite autè tantum facer